

ŠOLA VOŽNJE CENTER PRAH ROG. SLATINA
ŠOLA VOŽNJE CENTER PRAH CELJE
ŠOLA VOŽNJE CENTER PRAH KRŠKO
ŠOLA VOŽNJE CENTER PRAH BREŽICE

☎03 819 19 80
☎03 544 36 03
☎07 492 13 43
☎041 632 793

ŠOLA VOŽNJE CENTER PRAH PTUJ
ŠOLA VOŽNJE CENTER PRAH ORMOŽ
ŠOLA VOŽNJE CENTER PRAH MARIBOR
ŠOLA VOŽNJE CENTER PRAH LJUBLJANA

☎041 614 859
☎041 633 088
☎031 263 414
☎051 339 998

ZBIRKA PREDPISOV, VPRAŠANJ IN NALOG ZA KANDIDATE C in E KATEGORIJE

Gradivo za interno uporabo

Gradivo pripravili predavatelji CPP v šoli vožnje Center PRAH

VSEBINA:		VIRI:
1. TOVORNO VOZILO	13. VOŽNJA IN PREMIIKI Z VOZILOM	1. Zakon o pravilih cestnega prometa (UL RS št. 109/2010)
2. PRIKLOPNO VOZILO	14. VLEKA POKVARJENIH VOZIL	2. Zakon o voznikih (UL RS št. 109/2010)
3. POLPRIKLOPNIK	15. OPREMA VOZIL	3. Pravilnik o programu usposabljanja kandidatov za voznike motornih vozil (UL RS št. 48/2011)
4. SKUPINA VOZIL	16. OZNAČBE NA VOZILIH	4. Pravilnik o programih dodatnega usposabljanja voznikov in programu usposabljanja izvajalcev programa (UL RS št. 48/2011)
5. OSNO OBREMENITEV	17. PREVOZ NEVARNIZH SNOVI	
6. RAZDALJA MED VOZILI	18. DIMENZIJE IN MASE VOZIL	
7. VARNOSTNA RAZDALJA MED VOZILI	19. TRAJANJE VOŽNJE MOTORNEGA VOZILA	
8. MINIMALNA VARNOSTNA RAZDALJA	20. TAHOGRAF	
9. OBREMENITEV VOZILA IN TOVORA NA VOZILU	21. LISTINE POTREBNE ZA IZVAJANJE PREVOZOV	
10. MASA IN NOSILNOST VOZILA	22. PREVOZ TOVORA	
11. PNEVMATIKE IN ZIMSKA OPREMA	23. PREVOZ OSEB	
12. VZVRATNA VOŽNJA	24. NEKATERI PROMETNI ZANKI	

Rogaška Slatina, 2011

PRI NAS SE LAHKO VPIŠETE TUDI V:

IZOBRAŽEVALNE PROGRAME:

- LOGISTIČNO INŽENIRSTVO – Višja strokovna šola
- LOGISTIČNI TEHNIK – Srednje strokovne izobraževanje, Poklicno tehniško izobraževanje
- VOZNIK – Srednja poklicna šola

PROGRAME USPOSABLJANJA

- TEMELJNA POKLICNA KVALIFIKACIJA VOZNIK/VOZNICA V CESTNEM PROMETU
- REDNO USPOSABLJANJE POKLICNIH VOZNIKOV
- VODJA AVTOŠOLE
- UČITELJ VOŽNJE
- UČITELJ PREDPISOV
- IZBRIS KAZENSKIH TOČK
- TEČAJ ZA VODITELJA ČOLNA
- TEČAJ DIGITALNE RADIOTELEFONIJE – VHM GMDSS
- RAČUNALNIŠKI TEČAJI

1. TOVORNO VOZILO

Je motorno vozilo namenjeno prevozu tovora.

2. PRIKLOPNO VOZILO

Je vozilo, ki je namenjeno temu, da ga vleče drugo vozilo, bodisi da je konstruirano kot priklopnik ali kot polpriklopnik (**lahki priklopnik** je prikloпно vozilo, katerega največja dovoljena masa ne presega 750 kg).

3. POLPRIKLOPNIK

Je prikloпно vozilo brez sprednje osi, ki je konstruirano tako, da se s sprednjim delom opira na vlečno vozilo.

4. SKUPINA VOZIL

Je med seboj povezana skupina najmanj enega vlečnega in najmanj enega prikloпnega vozila, ki so v cestnem prometu udeležena kot celota.

5. OSNA OBREMENITEV

Je del skupne mase, s katero os vozila na vodoravni podlagi obremenjuje vozišče, kadar vozilo miruje.

6. RAZDALJA MED VOZILI

Voznik mora voziti v takšni razdalji do vozila, ki vozi pred njim, ki omogoča:

- da lahko vselej zmanjša hitrost ali ustavi, če bi voznik, ki vozi pred njim, zmanjšal hitrost ali ustavil
- varno vrnitev na prometni pas, po katerem vozi vozilo, ki ga prehiteva, razen kadar se zaradi gostote prometa oblikuje kolona vozil.

7. VARNOSTNA RAZDALJA MED VOZILI

Ta razdalja naj bo praviloma tolikšna, kot jo vozilo prevozi v dveh sekundah. Varnostno razdaljo izračunamo tako, da hitrost delimo z 10 in pomnožimo s 6.

TADELA 1: PRIMERI IZRAČUNA VARNOSTNE RAZDALJE

Pri 60 km/h je minimalna varnostna razdalja	$6 \times 6 = 36 \text{ m}$
Pri 70 km/h je minimalna varnostna razdalja	$7 \times 6 = 42 \text{ m}$
Pri 100 km/h je minimalna varnostna razdalja	$10 \times 6 = 60 \text{ m}$

8. MINIMALNA VARNOSTNA RAZDALJA

Je pot, ki jo vozilo prevozi v povprečnem času reakcijske sekunde. Minimalno varnostno razdaljo izračunamo tako, da hitrost delimo z 10 in pomnožimo s 3. Minimalna varnostna razdalja je enaka reakcijski poti.

TADELA 1: PRIMERI IZRAČUNA MINIMALNE VARNOSTNE RAZDALJE (REAKCIJSKE POTI)

Pri 60 km/h je minimalna varnostna razdalja	$6 \times 3 = 18 \text{ m}$
Pri 70 km/h je minimalna varnostna razdalja	$7 \times 3 = 21 \text{ m}$
Pri 100 km/h je minimalna varnostna razdalja	$10 \times 3 = 30 \text{ m}$

9. OBREMENITEV VOZILA IN TOVORA NA VOZILU

Tovor na vozilu moramo razporediti in pritrditi tako, da:

- ne ogroža varnosti udeležencev v prometu in ne povzroča škode na cesti in objektih na cesti;
- ne zmanjšuje stabilnosti vozila in ne otežuje vožnje;
- nam ne zmanjšuje preglednosti;

- ne povzroča prevelikega hrupa in ne onesnažuje okolja;
- se ne razsipava po cesti ali pada z vozila;
- ne zakriva svetlobnih signalnih naprav, registrskih tablic in drugih predpisanih označb na vozilu.

Daljši tovor, ki se prevaža na tovornem ali priklopnem vozilu lahko sega največ 1 m na prednji strani in na zadnji strani največ 1,5 m čez vozilo, pri čemer mora biti najmanj pet šestin (5/6) tovora kontinuirano oprtega na tovorni prostor.

Če sega tovor na zadnji strani več kot 1 m čez vozilo, mora biti skrajna točka tovora označena s kvadratno tablo velikosti 50 X 50 cm, ki je izmenično pobarvana s poševnimi trakovi oranžne in bele barve, ki odseva svetlobo in je pritrjena prečno na smer vožnje.

Širina priklopnika in tovora na njem ne sme presegati 2,55 m. Tovor sme presegati širino priklopnika, vendar mora biti, če bočno presega zunanji rob pozicijske luči za več kot 40 cm ponoči in ob zmanjšani vidljivosti na zadnji strani označen z rdečima lučema, na sprednji strani pa z belima lučema.

10. MASA IN NOSILNOST VOZILA

MASA VOZILA (MV) (lastna masa, masa vozila...) je masa praznega vozila, brez oseb in tovora, pripravljenega za vožnjo z 90% goriva in polnimi rezervoarji tekočin razen odpadne vode, ter rezervnim kolesom in orodjem, pri avtobusih, tovornih, vlečnih in delovnih vozilih tudi z voznikom (75 kg), pri avtobusih pa tudi z drugim članom posadke (75 kg), če je zanj predviden poseben sedež.

NOSILNOST VOZILA (NV) je masa, do katere smemo vozilo obremeniti. (NV je razlika med največjo dovoljeno maso in maso vozila)

NAJVEČJA DOVOLJENA MASA (NDM) je masa vozila skupaj z njegovo nosilnostjo (**NDM določi proizvajalec vozila glede na konstrukcijske lastnosti vozila**).

$$NDM = MV + NV$$

SKUPNA MASA je masa vozila skupaj z maso tovora, voznika in potnikov.

$$SKUPNA MASA = MV + tovor$$

Primeri izračunov:

Tovorno vozilo lastne mase 7 ton in z nosilnostjo 9 ton je naloženo s tovorom 6 ton.

Kolikšna je:

- največja dovoljena masa $7 + 9 = 16$ t
- skupna masa $7 + 6 = 13$ t

Tovorno vozilo lastne mase 8 ton in z nosilnostjo 10 ton. Naložen tovor tehta 5 ton.

Kolikšna je:

- največja dovoljena masa $8 + 10 = 18$ t
- skupna masa $8 + 5 = 13$ t

Masa vozila je 7 ton, nosilnost je 10 ton in ima naložen tovor 8 ton. Masa prikolice je 5 ton z nosilnostjo 7 ton in ima naložen tovor 6 ton.

Kolikšna je:

- največja dovoljena masa skupine vozil $7 + 10 + 5 + 7 = 29$ t
- skupna masa skupine vozil $7 + 8 + 5 + 6 = 26$ t

11. PNEVMATIKE IN ZIMSKA OPREMA

Zimski profil pnevmatik za avtobuse in tovorna vozila je 3mm.

Letni profil pnevmatik za avtobuse in tovorna vozila je 2mm.

Za zimsko opremo tovornih vozil nad 3500 kg in avtobuse štejejo zimske pnevmatike ali letne pnevmatike z profilom najmanj 3 mm in snežne verige za pogonska kolesa. K zimski opremi spada tudi lopata.

Zimske pnevmatike so lahko tudi nižjega hitrostnega razreda (največ dva hitrostna razreda), kot ga zahteva konstrukcijsko določena hitrost vozila.

12. VZVRATNA VOŽNJA

Vzratna vožnja je dovoljena le na kratki razdalji. Voznik vozi vzratno po desni strani desnega smernega vozišča, pri tem mora imeti prižgane vse štiri utripalke (vse štiri utripalke morajo biti prižgane med vzratno vožnjo, če iz kakršnega koli opravičljivega razloga ustavimo na vozišču, če vozimo zadnji v koloni, če vlečemo pokvarjeni vozilo ali smo vlečeni, če je naša hitrost za več kot 50% manjša od veljavne omejitve hitrosti).

Motorna vozila, na katerih je zaradi konstrukcije, tovora ali drugih okoliščin vozniku omogočen pogled na dogajanje za vozilom le s pomočjo vzratnih ogledal, morajo imeti na zadnji strani vozila vgrajeno belo luč in poseben zvočni znak, ki se vklopita z vklopom prestave v vzratno vožnjo.

13. VOŽNJA IN PREMIKI Z VOZILOM

V naselju

Na cestah z več prometnimi pasovi v naselju lahko vozi voznik motornega vozila, ki se lahko brez oviranja vključi v prometni tok, tudi po prometnem pasu, ki ni ob desnem robu vozišča.

Na avtocesti

Na avtocesti z več prometnimi pasovi morajo motorna vozila voziti po skrajnem desnem prometnem pasu. Levi je praviloma namenjen le prehitevanju.

Na avtocesti, ki ima tri ali več prometnih pasov, namenjenih prometu vozil v eni smeri, smejo vozniki tovornih vozil, katerih največja dovoljena masa presega 3,5 t in voznik skupin vozil daljših od 7 m, voziti samo po dveh prometnih pasovih, ki so ob desnem robu vozišča.

HITROST VOŽNJE

Največja dovoljena hitrost vozila je omejena:

- 50 km/h - na cestah v naselju;
- 30 km/h - v območju omejene hitrosti;
- 10 km/h - v območju umirjenega prometa in v območju za pešce.

Na posameznih cestah v naselju ali njihovih delih je največja dovoljena hitrost za vozila lahko največ 70 km/h, če varnost prometa in predpisani prometnotehnični elementi to omogočajo in je to določeno s predpisanim prometnim znakom.

Naselje, v katerem je hitrost omejena v skladu s prvim odstavkom tega člena, je pozidano območje ob cesti, ki ga sestavlja več stanovanjskih stavb, ki tvorijo prostorsko celoto, v kateri se pešci in vozila lahko vključujejo v promet na tej cesti preko dovoznih poti, ulic, trgov, parkov ali drugih javnih površin. Naselje vključuje tudi dele ceste znotraj pozidanega območja, ob katerih ni stanovanjskih stavb. Meje naselja morajo

biti označene s predpisanim prometnim znakom.

Na cesti zunaj naselij je največja dovoljena hitrost za vozila omejena:

- 130 km/h - na avtocestah;
- 110 km/h - na cestah, rezerviranih za motorna vozila;
- 90 km/h - na vseh ostalih cestah (izven naselja).

VRSTA MOTORNEGA VOZILA	IZVEN NASELJA <i>Km/h</i>	NA AVTOCESTI in CESTI REZERVIRANI ZA MOT. VOZILA <i>(po dva prometna pasova)</i> <i>Km/h</i>
Motorna vozila z NDM do 3500 kg	90	130/110
motorna vozila z NDM do vključno 3500 kg, ki vlečejo priklopno vozilo	80	80
motorna vozila z NDM nad 3500 kg in za takšna vozila, ki vlečejo lahki ali bivalni priklopnik (kategorija C)	80	80
tovorna vozila z NDM nad 3500 kg, ki vlečejo priklopno vozilo, ki ni lahki ali bivalni priklopnik (kategorija C+E)	70	80
Avtobusi in avtobusi s priklopnim vozilom za prtljago, razen zgibnih avtobusov	80	80
Avtobusi brez priklopnih vozil, razen zgibnih avtobusov, ki izpolnjujejo predpisane pogoje	80	100
Zgibni avtobusi	70	80
Avtobusi brez priklopnih vozil, razen zgibnih avtobusov, ki izpolnjujejo predpisane pogoje in imajo to vpisano v prometno dovoljenje	80	100
Motorna vozila brez priklopnih vozil, katerih NDM presega 3500 kg, če izpolnjujejo predpisane pogoje in imajo to vpisano v prometno dovoljenje (kategorija C)	80	90
tovorna vozila na katerem se v tovornem prostoru vozijo potniki oziroma za vozila, ki imajo na kolesih nameščene verige za sneg	50	50
Za vozila, ki vlečejo pokvarjeno vozilo	50	60
Osebno vozilo s prikolico	80	80

Predpisani pogoji za višjo dovoljeno hitrost na AC ali CRMV so: vgrajen zavorni sistem ABS, ojačan krmilni mehanizem (servo volan), pnevmatike ustrezne nosilnosti in hitrostnega razreda, sedeže – pred katerimi ni sedeža ali ustrezne pregrade – z varnostnimi pasovi in naslonjali za glavo.

POMNI! *Tovorno vozilo z NDM nad 3500 kg lahko vozi izven naselja 80 km/h po avtocesti oziroma cesti rezervirani za motorna vozila pa 80 km/h oziroma 90 km/h, če izpolnjuje predpisane pogoje. Tovorno vozilo z NDM nad 3500 kg, ki vleče tovorni priklopnik lahko vozi izven naselja 70 km/h po avtocesti oziroma cesti rezervirani za motorna vozila pa 80 km/h.*

14. VLEKA POKVARJENIH VOZIL

Vleka tovornih vozil je dovoljena samo z vlečnim drogom.

Vleka pokvarjenega vozila, ki ima dodano priklopno vozilo je dovoljena do najbližjega parkirnega prostora, kjer je treba priklopno vozilo izločiti iz prometa.

Med vleko pokvarjenega vozila morata imeti obe vozili vključene vse štiri utripalke, če vlečeno vozilo te naprave nima ali mu ne deluje, mora biti na zadnji strani označeno z varnostnim trikotnikom.

15. OPREMA VOZIL (C, E kategorije)

- varnostni trikotnik,
- rezervno kolo,
- komplet prve pomoči,
- aparat za gašenje požara,
- rezervne žarnice,
- metla in lopata,
- 2 klinasti podložki (motorna in priklopna vozila, pri katerih največja dovoljena masa presega 5t),
- oprema za zamenjavo koles,
- dvigalka.

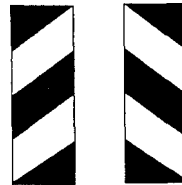
Če ima tovorno vozilo vgrajene varnostne pasove, morajo biti voznik oziroma potniki obvezno pripeti med vožnjo.

Dva varnostna trikotnika morajo imeti

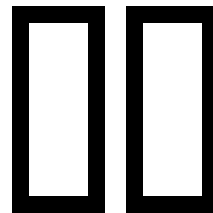
- tovorno vozilo in avtobus, če vlečeta priklopno vozilo;
- motorno vozilo, ki vozi na koncu organizirane kolone;
- motorno vozilo, s katerimi se prevažajo nevarne snovi.

16. OZNAČBE NA VOZILIH

Tovorna motorna vozila pri katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kg, morajo biti označena z dodatno tablo pravokotne oblike, ki odseva svetlobo in je rumene barve z rdečimi poševnimi črtami.

Priklopna vozila, pri katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kg, morajo biti označena z dodatno tablo pravokotne oblike, ki odseva svetlobo in je rumene barve z rdečim robom. Spodnji rob table je lahko oddaljen od površine ceste najmanj 50 cm in največ 170 cm.

Kmetijski in gozdarski traktorji in njihovi priklopniki oziroma priključki pri katerih širina presega 2,55 m, morajo imeti na najbolj izpostavljenih točkah svoje širine spredaj in zadaj prečno nameščene opozorilne table, velike 25x25 cm, pobarvane izmenično s poševnimi in 10 cm širokimi trakovi bele in rdeče barve

17. PREVOZ NEVARNIH SNOVI

Med prevozom nevarnih snovi v vozilu ne sme biti drugih oseb razen voznika, sovoznika in spremljevalca. Voznik se lahko oddalji od vozila le, če je vozilo pod nadzorstvom sovoznika ali spremljevalca.

Za ta vozila velja, da morajo imeti poleg opreme predvidene s splošnimi predpisi tudi:

- napravo za odvajanje statične elektrike;
- ustrezno orodje in dvigalo za vozilo;
- dva gasilna aparata, in sicer:
 - za gašenje požara na motorju vozila,
 - za gašenje tovora (z ustreznim polnjenjem glede na lastnost nevarnega blaga),
- dve ročni baterijski svetilki z utripajočo ali stalno svetlobo oranžne barve, ki je vidna z oddaljenosti najmanj 150m;
- dva varnostna trikotnika;
- dve zastavici za označevanje vozila, s katerim se prevažata nevarno blago;
- dve lopati in kramp;
- prenosno svetilko, ki se priključi na akumulator vozila.

Vozilo, ki prevažata radioaktivne snovi pa mora imeti poleg navedene opreme še:

- napravo za kontrolo sevanja, in sredstva za varstvo in označevanje terena;
- dve zastavici za označevanje vozila, s katerim se prevažajo radioaktivne snovi.

Če prevažamo nevarno blago na priklopnem vozilu, na katerem ima katerakoli os le enojna kolesa, potem mora takšen priklopnik imeti vgrajeno posebno napravo, ki z zvočnim ali svetlobnim signalom opozori voznika, če pnevmatika na kateremkoli kolesu priklopnika pušča. Velja si zapomniti, da motornega vozila, na katerem prevažamo nevarno blago, ne smemo ustavljati na vozišču niti parkirati v naselju. Če smo prisiljeni zaradi okvare na vozilu, prometne nezgode itd. ustaviti vozilo na vozišču ali parkirnem prostoru v naselju, moramo opozoriti ostale udeležence v prometu, in sicer tako, da:

- najmanj 50 m za vozilom postavimo varnostna trikotnika, da sta za ostale voznike vidna z razdalje najmanj 150 m;
- ponoči in ob zmanjšani vidljivosti zaradi neugodnih atmosferskih ali drugih razmer vozilo poleg označbe navedene v prejšnji točki, dodatno označimo z baterijskima svetilkama, ki dajeta oranžno svetlobo.

Pri tako ustavljenem in označenem vozilu je naloga sovoznika ali spremljevalca, da:

- podnevi - na oddaljenosti od 100 m do 150 m za vozilom z zastavico za označevanje vozila, s katerim se prevažata nevarno blago, opozarja voznike, da zmanjšajo hitrost;
- ponoči in ob zmanjšani vidljivosti na oddaljenosti od 100 m do 150 m za vozilom s svetilko opozarja voznike.

Kadar prevažamo nevarno blago, moramo imeti pri sebi listino o prevozu nevarnega blaga, navodilo o posebnih varnostnih ukrepih za blago, ki ga prevažamo in dovoljenje za prevoz eksplozivnih, radioaktivnih in strupenih snovi.

Prevoznik in voznik, ki prevažata nevarno blago, morata na listini o prevozu nevarnega blaga s podpisoma potrditi, da sta prevzela deklarirano nevarno blago za prevoz.

V primeru, da je vidljivost med vožnjo zaradi megle, sneženja, dežja ali drugih razlogov, zmanjšana na manj kot 50m, morajo vozniki motornih vozil, ki prevažajo nevarno blago ali opravljajo izredni prevoz, zmanjšati hitrost tako, da je izključeno vsako ogrožanje, in ustaviti na najbližjem parkirnem prostoru. To velja tudi, če je cesta spolzka ter v primeru, če je zaradi vetra ali drugih okoliščin zmanjšana stabilnost vozila.

18. DIMENZIJE IN MASE VOZIL

Največja širina vozila - razdalja med najbolj izpostavljenima bočnima deloma vozila brez tovora znaša:

- za tovorna vozila z izotermno nadgradnjo (debelina stene najmanj 45mm) 2,60m,
- za vsa druga vozila 2,55m.

Navedena širina ne zajema prekoračitev, ki nastanejo zaradi:

- deformacij pnevmatik pri nalaganju na podlago;
- namestitve snežnih verig;
- namestitve gibljivih delov (npr. vzvratna ogledala).

Največja širina traktorja pri gospodarski vožnji z dvojnimi pnevmatikami ali s širokimi pnevmatikami s tlakom največ 1,5 bara ali traktorja s priklopniki ali zamenljivimi vlečnimi ali vgrajenimi orodji, znaša 3,06 m.

V tabeli 2 so prikazane največje dolžine različnih vozil (razdalja med najbolj izpostavljenem sprednjim delom vozila in najbolj izpostavljenim zadnjim delom vozila brez tovora).

TABELA2:

12 m		OSEBNI AVTOMOBIL
24 m		OSEBNI AVTOMOBIL S PRIKLOPNIKOM
13,50		DVOOSNI AVTOBUS
12 m		TOVORNO VOZILO
18,75		ZGLOBNI AVTOBUS
16,5 m		VLAČILEC S PRIKLOPNIKOM
18,75 m		VLEČNO VOZILO S PRIKLOPNIKOM
12 m		ENOOSNO PRIKLOPNO VOZILO
12 m		DVOOSNO PRIKLOPNO VOZILO
12 m		TRIOSNO PRIKLOPNO VOZILO
15 m		TRI ALI VEČOSNI AVTOBUS
18,75 m		AVTOBUS PRIKLOPNIKOM S

- Največja dovoljena višina vozila je **4,2 m**.
- Največjo dovoljeno maso določi glede na konstrukcijske lastnosti proizvajalec vozila in ne sme presegati:
 - pri dvoosnem motornem vozilu 18 t
 - pri triosnem motornem vozilu 25 t
 - pri štirusnem motornem vozilu z dvema krmiljenima osema 32 t
 - pri dvoosnem priklopniku 18 t
 - pri triosnem priklopniku 24 t

Največja dovoljena masa skupine vozil (motorno vozilo s priklopnikom ali polpriklopnikom) od 36 do 44 t.

19. TRAJANJE VOŽNJE MOTORNEGA VOZILA

Trajanje vožnje

Voznik (tovornega vozila, katerega največja dovoljena masa presega 3,5 ton) v 24 urah, oziroma med dvema dnevnima počitkoma po določbi, ki opredeljuje dnevni počitek, ali med dnevnim počitkom in tedenskim počitkom (v nadaljnjem besedilu: dnevna vožnja) ne sme voziti več kot 9 ur. V enem tednu se čas vožnje lahko dvakrat (katerikoli dan) podaljša na 10 ur.

Voznik mora obvezno upoštevati pravilo, da sme v enem koledarskem tednu voziti največ 56 ur in v dveh zaporednih koledarskih tednih ne sme voziti več kot 90 ur. Vožnja sme trajati največ 6 zaporednih dni. Po šestih dnevih vožnje sledi tedenski počitek.

PRIMER

Vožnja v 1. tednu	Vožnja v 2. tednu	1. teden 56 ur
4 dni x 9 ur = 36 ur	90 ur	<u>2. teden 34 ur</u>
<u>2 dni x 10 ur = 20 ur</u>	- <u>56 ur</u>	90 ur
56 ur	34 ur	(skupaj v dveh tednih)
		Lahko tudi obratno

Odmori

Po štirih urah in 30 minutah vožnje mora imeti voznik 45-minutni odmor, razen če takrat že ne začne z dnevnim ali tedenskim počitkom. 45-minutni odmor lahko nadomesti z najmanj dvema 1 krat 15 minut in 1 krat 30 minut. Odmora sta razporejenima v štirih urah in 30 minutah vožnje.

Med odmori voznik ne sme opravljati nobenih drugih del, drugače se ta čas ne šteje za odmor. Za drugo delo se ne šteje čas čakanja in čas, ko voznik ne vozi, čas pa prebije v vozilu, ki se vozi na trajektu ali na vlaku.

Dnevni počitek

Voznik mora imeti v 24 urah najmanj 11 neprekinjenih ur dnevnega počitka. Druga možnost je, da se ta redni dnevni počitek izkoristi v dveh obdobjih, od katerih mora biti prvo neprekinjeno in trajati vsaj 3 ure med službo, druga pa neprekinjeno in trajati vsak 9 ur po zaključeni službi.

Trikrat v delovnem tednu lahko voznik skrajša 11-urni počitek na najmanj 9 ur. Skrajšanje trikrat po najmanj 9 ur NI potrebno nadomestiti.

Dnevni delovni počitek voznika, ki koristi 9-urni dnevni počitek, traja največ 15 ur. Kadar koristi 11-urni dnevni počitek, traja njegov delovni čas največ 13 ur. Ko pa voznik dnevni čas počitka koristi v dveh obdobjih, delovni čas voznika traja največ 15 ur.

Če se pri vožnji menjata najmanj dva voznika, mora imeti vsak voznik najkasneje po 21 urah potovanja najmanj 9 neprekinjenih ur počitka.

Dnevni počitek voznik lahko prebije v vozilu, če to vozilo stoji in je opremljeno z ležiščem.

Prekinitev dnevnega počitka

Dnevni počitek se lahko prekine največ dvakrat, če so za voznika, ki prevažajo blago ali potnike in spremlja vozilo, ki se prevažajo s trajektom ali vlakom, kumulativno izpolnjeni naslednji pogoji:

- voznik mora imeti možnost preživeti del dnevnega počitka na kopnem neposredno pred ali po delu dnevnega počitka, ki ga je preživel na trajektu ali vlaku,
- čas med obema deloma dnevnega počitka iz prejšnje alinee mora biti čim krajši in v nobenem primeru ne sme presegati ene ure pred ali po vkrcanju ali izkrcanju vozila na trajekt oziroma vlak. V čas vkrcavanja oziroma izkrcavanja se vštevata tudi čas porabljen za carinske formalnosti;
- voznik mora imeti v času obeh delov dnevnega počitka zagotovljeno ležišče.

Prekinitev dnevnega počitka skupaj ne sme biti daljša od ene ure.

Tedenski počitek

V vsakem tednu se eden od dnevnih počitkov podaljša tako, da dnevni počitek skupaj s tedenskim počitkom znaša najmanj 45 neprekinjenih ur (tedenski počitek).

Skrajšani tedenski počitek na najmanj 24 ur lahko voznik ali posadka zunaj kraja, kjer je vozilo bazirano, preživi v vozilu, če ima vsak voznik na razpolago ležišče in če vozilo stoji.

Vsako zmanjšanje tedenskega počitka je potrebno nadomestiti z enakovrednim neprekinjenim počitkom pred koncem tretjega tedna, šteto od tedna, v katerem je bil tedenski počitek skrajšan.

Tedenski počitek, ki se začne v enem tednu in se nadaljuje v naslednji teden, se lahko prišteje kateremukoli od teh dveh tednov.

Vsak počitek, ki je nadomestilo za skrajšanje dnevnega ali tedenskega počitka, mora biti dodan drugemu, najmanj osem ur trajajočemu počitku. Na njegovo zahtevo se vozniku dodeli v kraju, kjer ima prevoznik na podlagi licence zagotovljeno parkirno mesto ali kjer je voznik običajno nastanjen.

20. TAHOGRAF

Tahograf je naprava, ki mora biti vgrajena v avtobus in tovorno vozilo nad 5 ton NDM in, ki v obliki grafičnega zapisa, na posebnem lističu (diagramski ploščici) beleži delo vozila in voznika v določenem časovnem obdobju. Diagramska plošča je narejena iz posebnega s parafinom oblitega papirja, na kateri so označena:

- **časovna skala;**
- **polje hitrosti;**
- **polje obratovanja-vožnja in mirovanje vozila;**
- **polje dolžine prevožene poti;**
- **polje za vnos osnovnih podatkov.**

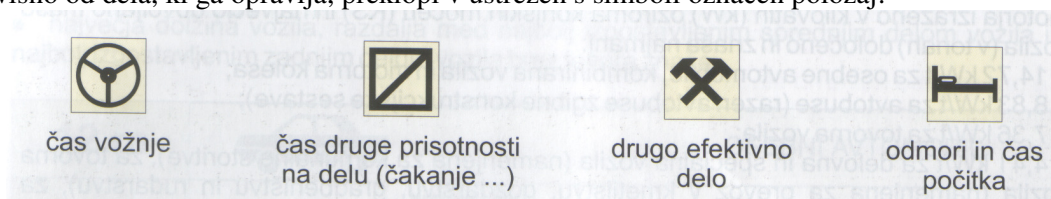
Pri enakomernem vrtenju plošče nanjo s pomočjo vzmeti pritiska igla s safirno konico, ki snema parafinsko oblogo tako, da je na mestu kjer je odstranjen parafin, na osnovnem papirju viden zapis z različnimi podatki. Število zapisov - krivulj, je odvisno od števila igel oziroma pisal.

Za zapisovanje podatkov se uporabljajo različne plošče, odvisno od namena uporabe in sicer:

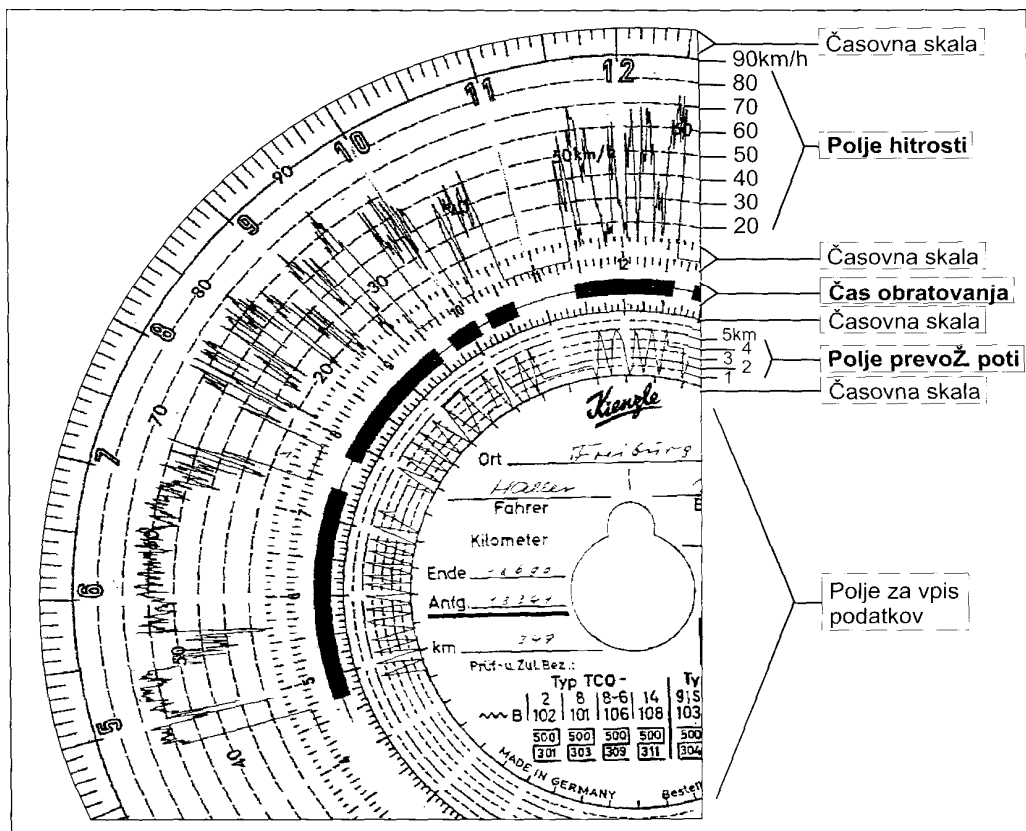
- za različna območja hitrosti (od 45 km/h do 145 km/h);
- glede na potreben čas zapisovanja podatkov (dnevne in tedenske);
- za zapisovanje števila vrtljajev motorja.

Novejši tahografi poleg osnovnih podatkov beležijo tudi druge podatke, ki so vezani na vožnjo oziroma delo voznika z vozilom.

Tahografi imajo na pokrovu pri ključavnici posebno preklopno stikalo, katerega voznik, odvisno od dela, ki ga opravlja, preklopi v ustrezen s simboli označen položaj:

čas vožnje (obratovanja) čas počitka (mirovanja)

Iz zapisa na diagramski plošči je razvidna vsa voznikova dejavnost na poti (vožnja, druge dejavnosti, počitek) tako, da so razne druge oblike vodenja evidenc (dnevniki, knjige itd.) nepotrebne.

Če je vozilo opremljeno s tahografom, moramo paziti:

- da ploščica ustreza merilnemu območju tahografa;
- da je pravilno izpolnjena in pravočasno zamenjana;
- da je v tahograf pravilno vložena.

Motorna vozila, ki morajo biti opremljena s tahografom, morajo imeti v njem pravilno vložen in izpolnjen ustrezen zapisni list o tipu tahografa in hitrostnemu območju.

Voznik mora imeti pri sebi, kadar uporablja analogni tahograf:

ključ tahografa

tahografske vložke, iz katerih so razvidni podatki o vožnji, odmorih in počitkih ter drugih dejavnostih voznika v tekočem dnevu,

tahografske vložke predhodnih koledarskih 28 dni ter

voznikovo kartico iz izpisne listke (tis in zapise) za vse dneve, v kolikor je vozil z digitalnim tahografom.

Voznik mora imeti pri sebi, kadar uporablja digitalni tahograf:

krτικο voznika za digitalni tahograf s podatki za enako časovno obdobje kot velja za analogni tahograf,

papir za tiskalnik digitalnega tahografa ter

tahografske vložke za tiste dneve vožnje, ko je vozil vozilo z analognim tahografom.

V primeru, da je bil voznik v tekočem tednu odsoten z dela, mora imeti v vozilu potrdilo delodajalca o odsotnosti z dela. To potrdilo je voznik dolžan imeti v vozilu za obdobje predhodnih 28 dni ter ga na zahtevo pristojnega organa predložiti na vpogled. Delodajalec je dolžan to potrdilo hraniti na sedežu podjetja najmanj dve leti.

Voznik je na zahtevo policista ali pristojnega inšpektorja dolžan omogočiti kontrolo tahografa ali snemalne opreme ter izročiti na vpogled zapisne liste, zapisno kartico ali izpisa iz snemalne opreme, kakor tudi dovoliti pregled zapisnih listov, zapisne kartice ali izpisa iz snemalne opreme. Policist ali pristojni inšpektor lahko začasno odvzame zapisni list ali izpisa iz snemalne opreme kot dokazilo v

postopku ali v isti namen opravi prepis podatkov iz zapisne kartice.

Uporabljene zapisne liste ali zapisne kartice, izpise iz te kartice ali podatke zapisane na drugi medij mora prevoznik hraniti na sedežu podjetja eno leto.

21. LISTINE POTREBNE ZA IZVAJANJE PREVOZOV

Za opravljanje prevozov v cestnem prometu prevoznik (domača ali tuja fizična ali pravna oseba) potrebuje Licenco. Licenca je dovoljenje za izvajanje prevoza potnikov ali blaga v notranjem in mednarodnem cestnem prometu in velja pet let. Če želimo izvajati prevoze v mednarodnem cestnem prometu, na ozemlju držav članic Evropske skupnosti, pa potrebujemo Licenco Skupnosti.

Voznik mora imeti med vožnjo v vozilu:

- izvod licence ali izvod potrdila o priglasitvi prevozov za lastne potrebe;
- pogodbo oziroma potrdilo o zaposlitvi, ki ne sme biti starejše od šestih mesecev;
- potni nalog (pri opravljanju javnega prevoza potnikov v mestnem prometu in avto-taxi prevozov, potnega naloga ni potrebno imeti v vozilu). Potne naloge je potrebno hraniti eno leto.

Navedene listine-dokumente je voznik dolžan dati v vpogled na zahtevo policista. pristojnega inšpektorja ali carinskega organa.

Navedenih listin ne potrebujemo, kadar za lastne potrebe opravljamo:

- prevoz oseb z motornim vozilom, ki ima vključno z voznikom največ devet sedežev;
- prevoz blaga z motornim vozilom pri katerem največja dovoljena masa ne presega 3500kg.

22. PREVOZ TOVORA

Podobno kot voznik avtobusa si mora tudi voznik motornega vozila pri katerem največja dovoljena masa presega 3500 kg pridobiti temeljno kvalifikacijo (ki je po 10.9.2009 nadomestila nacionalno poklicno kvalifikacijo) za prevoz blaga v cestnem prometu.

V kolikor voznik nima pridobljene temeljne kvalifikacije, sme voziti le motorna vozila pri katerih največja dovoljena masa vključno s priklopnikom ne presega 750 kg.

Da je med prevozom tovora zagotovljena stabilnost vozila, se pri razporeditvi tovora na tovrni površini izogibamo točkovnim obremenitvam ter pazimo, da je tovor:

- razporejen enakomerno;
- naložen čim nižje;
- nameščen na sredini tovrnega prostora.

Tovor moramo ustrezno zavarovati in ne sme obremenjevati vozila preko največje dovoljene mase, dovoljenih osnih obremenitev ali s prometnim znakom omejene skupne mase oziroma osne obremenitve. Vozilo s tovorom pa ne sme presegati predpisanih dimenzij.

Izredni prevoz

Izredni prevoz je prevoz z vozilom, ki samo ali skupaj s tovorom presega predpisano ali s prometnim znakom omejeno osno obremenitev, predpisano ali s prometnim znakom omejeno skupno maso ali za posamezno vrsto vozil predpisano ali s prometnim znakom omejeno dimenzijo.

Izredni prevoz se lahko opravi le pod pogoji, navedenimi v dovoljenju, ki ga je izdal pristojno organ, v določenih primerih pa tudi pod pogoji, določenimi v zakonu o javnih cestah.

Dovoljenja za izredni prevoz ne potrebujemo v primeru vleke pokvarjenega ali poškodovanega avtobusa ali tovrnega vozila, ustavljenega na vozišču, vendar le do najbližjega kraja, kjer se lahko vozilo izloči iz prometa ter v primerih pluzenja in posipanja cest pri zimskem vzdrževanju cest.

Voznik, spremljevalec in organizator izrednega prevoza morajo biti za izvajanje takšnih prevozov usposobljeni po predpisanem programu. Med opravljanjem prevoza morajo imeti

Potrdilo o usposobljenosti pri sebi in ga na zahtevo dati policistu na vpogled.

Vozilo za prevoz izrednega tovora mora biti označeno s posebno tablo (glej izredni prevoz).

Nalaganje in razlaganje tovora

Tovor je dovoljeno nalagati ali razlagati na cesti le pod pogojem, da zaradi tega ni ustavljen promet drugih vozil ali onemogočen promet drugih udeležencev cestnega prometa. Ustavitev vozila ne sme trajati dalj kot je nujno potrebno. Pri nalaganju ali razlaganju tovora ne smemo onesnaževati ceste ali povzročati čezmernega hrupa. Če je potrebno zaradi nalaganja ali razlaganja tovora vozilo ustaviti na pešpoti ali kolesarski poti, mora voznik za to imeti posebno dovoljenje, ki ga izda pristojni organ lokalne skupnosti.

Gospodarska vožnja

Gospodarske vožnje se smejo opravljati le podnevi na kratkih razdaljah na nekategoriziranih občinskih cestah ter državnih cestah, in sicer:

- v kmetijski dejavnosti z delovnimi stroji ali z vozili za prevoz tovora;
- pri prevozu oseb v okviru turistične ponudbe s cestnim turističnim vlakom.

Če elementi ceste dopuščajo lahko od predpisov odstopa širina vozila ali skupina vozil s katerim se pri gospodarski vožnji opravlja prevoz tovora, za največ 20%, višina pa za največ 10%. V takšnem primeru mora biti tovor ustrezno označen s predpisanimi tablam. Cestni turistični vlak pa mora biti na vlečnem in zadnjem priklopnem vozilu označen z rumenima utripajočima lučema.

S cestnim turističnim vlakom se lahko opravljajo vožnje tudi ponoči vendar le na cesti osvetljeni s cestno razsvetljavo, ki zagotavlja dobro vidnost vozil.

Na cesti, kjer je dovoljena hitrost vožnje več kot 50 km/h, vožnja cestnega turističnega vlaka ni dovoljena.

Vleka priklopnega vozila

Z motornim vozilom smemo vleči le eno priklopno vozilo, s traktorjem in pri gospodarski vožnji pa največ dve priklopni vozili. Kadar pri gospodarski vožnji opravljamo prevoz oseb v turistične namene (turistični vlak) je dovoljena vleka treh priklopnih vozil.

Pri priklopu vlečnega in priklopnega vozila pazimo:

- da vedno pripeljemo vlečno vozilo k priklopniku;
- da sta obe vozili poravnani v vzdolžni osi;
- da pri priklopu ali odklopu med vozili ni oseb;
- da sta obe vozili zavarovani pred premikanjem (zavarovani z ustrezno zavoro in po potrebi s klinastimi podložkami);
- da preverimo priklop in pravilno spojimo vse potrebne priključke (cevi za zrak, svetlobno signalni kabel in ABS priključek).

Skupna masa priklopnika sme za največ 50% presegati skupno maso vlečnega vozila.

23. PREVOZ OSEB

Za prevoz oseb v cestnem prometu mora voznik avtobusa pridobiti temeljno kvalifikacijo (ki je po 10.9.2009 nadomestila nacionalno poklicno kvalifikacijo).

Če so prevozne relacije daljše od 50 km, pa mora voznik izpolnjevati še enega izmed naslednjih dodatnih pogojev:

- vsaj eno leto mora delati kot voznik blaga v cestnem prometu, z vozilom katerega največja dovoljena masa presega 3500 kg;
- vsaj eno leto mora delati kot voznik vozila, ki se uporablja za prevoz potnikov na linijah, ki niso daljše od 50 km ali za druge oblike prevoza potnikov.

V avtobusu, ki v prometnem dovoljenju nima vpisanih stajišč, smemo voziti le toliko oseb, kolikor ima vozilo vgrajenih sedežev. Potniki morajo med vožnjo sedeti na sedežih, vgrajenih v vozilu. Voznik ne sme pričeti z vožnjo avtobusa dokler potniki niso varno vstopili oziroma izstopili in dokler vrata avtobusa niso zaprta.

Pri prevozu potnikov z avtobusom moramo še posebej paziti, da vožnja ni samo varna pač pa tudi

udobna. Vse aktivnosti med vožnjo (speljevanje, pospeševanje, pretikanje, spreminjanje smeri vožnje, zaviranje, itd.) morajo biti izvedene tako, da potniki tega ne občutijo. Voznik začetnik ne sme voziti vozila, s katerim se opravlja javni prevoz potnikov (prevoz potnikov v komercialne namene) ali prevoz oseb za lastne potrebe.

Ponovno si velja zapomniti, da se na sedežu poleg voznika ne sme voziti osebe, ki je očitno pod vplivom alkohola, mamil ali psihoaktivnih zdravil kar velja tudi za osebe, kadar jih vozimo na tovornem prostoru ali na delovnem vozilu.

Na tovornem vozilu oziroma na priklopnem vozilu, ki ga vleče traktor, se sme voziti v prostoru za tovor največ pet oseb, ki so potrebne za nakladanje ali razkladanje tovora, vendar pod pogojem, da te osebe v vozilu ne stojijo, ne sedijo na stranicah tovornega prostora ali na nestabilnem oziroma nepritrjenem tovoru, kot tudi ne na tovoru, ki presega višino stranic tovornega prostora. Na tovornem vozilu, ki nima stranic tovornega prostora in na prekucniku, ni dovoljeno voziti oseb.

V motornem in priklopnem vozilu ali na njem se sme voziti toliko oseb, kolikor je v vozilu sedežev oziroma stojišč.

Na traktorskem priključku, na priključku delovnega stroja ali motokultivatorja ni dovoljeno prevažati oseb. Na traktorju in delovnem stroju se sme poleg voznika voziti osebo le, če je vgrajen sedež, ki je vpisan v prometno dovoljenje. Otroci mlajši od 12 let, se sme na navedenih vozilih peljati le, če je zavarovan z ustreznim zavarovalnim sistemom.

Kadar traktorski priključek presega širino traktorja, mora imeti traktor prižgano rumeno utripajočo luč.

Na delovnem vozilu, ki ima prigradena stojišča ali sedeže se sme voziti le toliko oseb, koliko je stojišč ali sedežev. Med vožnjo v cestnem prometu mora vozilo imeti prižgano rumeno utripajočo luč.

Prevoz skupine otrok

Skupino otrok, ki se vozi z avtobusom mora, razen pri vsakodnevnem prevozu v šolo in iz šole v posebnem linijskem prevozu, spremljati najmanj en pedagoški delavec, ki skrbi za red in varnost otrok v vozilu.

Otroci morajo med vožnjo sedeti na sedežih. Če pred sedežem ni varnostne pregrade ali drugega sedeža, smejo na takih sedežih otroci sedeti le, če so pripeti z varnostnimi pasovi (varnostni pasovi v avtobusih so lahko tudi le dvotočkovni). To ne velja, kadar se opravlja prevoz otrok v naselju z avtobusi mestnega prometa.

Motorno vozilo za prevoz skupine otrok (tudi osebni avtomobil), ne sme biti starejše od 12 let in mora imeti:

- napravo, ki med zaviranjem preprečuje blokiranje koles;
- električno ali hidravlično ojačen krmilni mehanizem (naprava za upravljanje vozila);
- varnostne pasove in naslonjala za glavo na vseh sedežih;
- nadzorno napravo za kontrolo dela voznika in gibanja vozila v cestnem prometu (tahograf ali elektronsko snemalno napravo, ki beleži najmanj enake podatke kot tahograf).

Določbi o varnostnih pasovih in naslonjalih za glavo se ne uporabljata za avtobuse.

Prevozi skupin otrok v šolo in iz šole v posebnem linijskem prevozu (razen na gorskih cestah) se lahko opravljajo tudi z avtobusi, ki so starejši od 12 let, vendar niso starejši od 15 let.

Enako velja tudi za druga vozila na relacijah, kjer ni potniškega linijskega prevoza. Avtobus starejši od 12 let, s katerim se opravlja prevoz skupine otrok, mora med rednima polletnima tehničnima pregledoma tudi na trimesečni preventivni tehnični pregled. Zapisnik preventivnega tehničnega pregleda v obdobju med preventivnim in rednim tehničnem pregledu, mora imeti voznik v vozilu in ga na zahtevo policista izročiti na vpogled.

Med prevažanjem skupine otrok mora biti na levi polovici sprednje in zadnje strani vozila nameščen poseben znak, velikosti 400 mm x 400 mm, oranžne barve s 35 mm širokim črnim robom in vrisanim simbolom dveh otrok v črni barvi. Izjemoma se sme uporabiti za označitev sprednje strani osebnega avtomobila ali avtobusa, ki nima več kot 16 sedežev, oblikovno in barvno enak znak, velikosti 250 mm x 250 mm, z 20 mm širokim robom.

Z avtobusom, ki ima več kot 16 sedežev, sme prevažati skupino otrok voznik, ki najmanj eno leto poklicno vozi motorna vozila kategorije D. Voznik, ki poklicno vozi motorna vozila kategorije D manj kot eno leto, sme prevažati skupino otrok z avtobusom - "13 več kot 16 sedežev, če je pred tem najmanj dve leti poklicno vozil motorna vozila kategorije C ali D1 in ima veljavno vozniško

dovoljenje za vožnjo motornih vozil kategorije D najmanj eno leto.

Poklicne vozniške izkušnje dokazuje voznik s potrdilom, ki ga mora imeti med vožnjo pri sebi in ga na zahtevo policista izročiti na vpogled.

24. NEKATERI PROMETNI ZNAKI

- **Prepovedan promet za tovorna vozila** – označuje cesto oziroma tisti del ceste, kjer je prepovedan promet za tovorna vozila
- **Prepovedan promet za tovorna vozila, pri katerih največja dovoljena masa presega določeno maso** – V tem premeru je prepovedan promet za tovorna vozila z največjo dovoljeno maso nad 7,5 ton. ($NDM = MV + NV$ največja dovoljena masa = masa vozila + nosilnost vozila)
- **Prepovedan promet za vozila, pri katerih skupna masa presega določeno maso** – V tem primeru je prepovedan promet za vozila ali skupine vozil s skupno maso nad 7,5 ton. ($SM = MV + \text{tovor}$ skupna masa vozila = masa vozila + tovor)
- **Prepovedan promet za motorna vozila, ki vlečejo priklopno vozilo** – Znak prepoveduje promet vsem motornim vozilom, ki vlečejo kakršnikoli priklopnik ali polpriklopnik (tudi lahki ali bivalni priklopnik).
- **Prepovedan promet za vsa motorna vozila, ki vlečejo priklopno vozilo, razen lahkega ali bivalnega priklopnika** – Znak torej dovoljuje, da lahko vlečemo le lahke in bivalne priklopnike.
- **Prepovedan promet za vsa motorna vozila, ki vlečejo priklopno vozilo razen polpriklopnika, lahkega priklopnika ali bivalnega priklopnika** – Znak torej dovoljuje vožnjo, lahkemu, bivalnemu priklopniku in vlačilcu z polpriklopnikom.